

זמ:

עין משפט
גר מצוה

שבעת ימים פרק ראשון יומא

מסורת הש"ס

א מ"י פ"ה מהל' ב"ת
בספרי ה"ל י"ב:
בבב ש"ל י"ד י"ט:

רבינו הגאון

וחינן לה דלא אשכחן
במסכת מידות דמוכח
באמצע עורה עומד, ונתן
כל העורה היתה אורך
קפ"ז על רוב קליה מן
המורה למעבר נ"ו, לרבי
אמר רבה דמוכח
בדרום קאי מן המורה
לדרום קליה. הכסף
והמובה ס"ב, מן המובה
לטבעות ח' אמה, מקום
טבעות כ"ד אמה, מן
טבעות שלחן ד' אמה,
מן השולחנות לננסין ד',
מן הננסין לכותל העורה
ו'. ושארן מן הכסף
לכותל העורה י"ז אמה,
נמצא מן הדרום י"ז אמה
והכסף ל' אמה, וכן אמה
וחצי מן המובה הרי ס"ז
אמה וחצי אמה הוא
חצי קליה. נמצא רובה
המובה בדרום קאי כי
הכסף בדרום של מכות
הוא, ולרבי מאן דאמר
רובה דמוכח בצפון קאי
זה השבוע, מכותל עורה
דרומי כ"ה אמה מרו
שאמר בחלמיר והמורה
אמה וחצי מן המובה,
ומ"ח אמה מקום הטבעות
והשולחנות והננסין הרי
ס"ז אמה וחצי בצפון
נמצא רובה דמוכח בצפון
קאי, ונתחן רב אר"ב בר
אבהו ופסדה בחולקה.

המדקדק בין שקודם שירד גובהו שני אמות ומחלה נפקא ליה
שיפוטו מכנגד הפתח וא"כ הו' מצי לאוקומי כר"ש או כרבי יוסי
דלית ליה מני מונח ממוצע בפרק קדשי אלא משום דר'
יהודה שמעינן ליה בהדיא וכי האי גוונא איכא בפרק קדשי
(ומהו דף נ"ה): דלמר רב אלא בר
אהבה הא מני רבי יהודה היא דלמר
מונח ממוצע וכי ופריך ונוקמא
כרבי יוסי וצממוצע ומשני משום
דרבי יהודה שמעינן ליה בהדיא
ומהמס קשיא לן על פירוש רבותיו
של רש"י שפי' הא מני רבי יהודה
היא היתה דמדות דא"כ תיקשי ליה
דרב אלא בר אהבה גופיה אוקי
המס קממא דתמיד דתנן צירכו
משס עלי מלכה וכי' כר' יהודה
ואיכו מוקי הכא סתמי דמדות
כיומיה והאמר לעיל דסתמי דתמיד
פליגי דלמדות וא"כ לוכא למימר
דסתמי תמיד ומדות כרבי יהודה
וי"ל דנללא הכי מקשה ליה שפיר
מסתמי דמדות גופייהו וממונח
גופיה דפריך ומי מלית מוקמי לה
כרבי יהודה וכי':

עשר אמות כנגד פתחו של היכל. י' אמצעי של רחבו: **אחס עשרה**
לצפון. כנגד ה' אמות הנותרים לחלל היכל מן המזוזה ולצפון
שהרי חלל היכל כ' אמה רחב וכנגד ו' של עובי כותל לפנות של
היכל וכן לדרום נמצא רחבו של מונח ממוצע כנגד היכל וכותליו:

ואי סלקא דעתך מדום רבי יהודה
היא וכו'. פרכא היא דקא פריך
הש"ס לרב אלא דלוקמי כרבי יהודה
ואי סתמי מדות רבי יהודה נינהו
מונח דלמחא בצממע עורה אליבא
דסתמא דמדות מי משכתת לה: כל
היקף העורה הגדולה אורך קפ"ז
ובתוך אותו היקף נבנה הבית ללד
מערבי והאמר והמונח צממוחו היכל
מאה אורך עס כותל אולם וחללו
וכותל היכל וחללו ואמה ערקסין
וחלל בית קדשי הקדשים ועובי כותל
מערבי וחלל התא אחרי ועובי
כותל חיצון הכי מיפרשא במסכת
מדות ולקמן מייתי לה בפרק הוציאו
לו (דף נ"ג): י"א אמה. היה מקום
פניו אחורי בית הכפורת בין כותל
התא למתל עורה: **הכבש והמונח**
כו'. ולא פירש עכשיו מקום פניו
שבין כבש לכותל דרומי של עורה
ובסיפא קמי' לה ועכשיו מונה והלך
מן הדרום לצפון: **מן המונח**
ולטבעות. (א) קצועים בקרקע
בבית המטבחים שלצפון המונח
שנותנים צהן לזארי צממות כששוחטין
קדשי קדשים ששחיטמן בצפון: **שלמות.** שעליהן מדיחים קדשי
קדשים: **ננסין.** עמודים נמוכין התקועין בקרקע ואונקליות של
צרה קצועין צהן שלחן מולין את הבהמה להפשיט: **והמורה.**
ממאה ושליש וחמש שלה נמנה כאן (ב) ומקום השלחנות של
הולך לפרש שרחבו מפורש בספר יחזקאל (מ) אותו העורך
חלקהו חזיו לדרום בין כבש לכותל וחזיה למקום הננסין: **רובא**
דמונח בדרום קאי. לפי מנין זה שהרי חזי רחוב העורה: **רובא**
ושבעה וחצי וכשתמן מהם מכותל לפנות ננסין שמונה ומן הננסין
לשולחנות ד' הרי י"ב (ג) ומקום ד' שולחנות זו אלל זו אינו פחות
מנ' והו' ח' שלחנות דמתן בשקלים (פ"ו מ"ד) נמוכות ד' גרלאש
ארבע נמצאו ד' זו אלל זו צרוחב הרי ט"ו ומשם לטבעות ארבע
הרי כ' ומקום הטבעות כ"ד הרי מ"ד ומן טבעות ולמונח ח'
הרי י"ב ומקום הננסין י' אמות ומחלה שהוא חזי העורך הגשאר
מהיותר שלא מנה במשנה שהרי מאה ועשר אמות מנה מן הכבש
לצפון נשאר ממה ושליש וחמש של רוחב העורה כ"ה ונתנו
לשלחנות ד' ונשאר כ"א אותן חלוק למקום הננסין חזין וחזין
[השניה] בין כבש לכותל הרי מן המונח לצפון ס"ב ומחלה כשתמן

הגרות הרב"ח

(א) ה"י ר"ה מן
המונח ולטבעות. טבעות
קצועים: (ב) ר"ה והמורה
וכי' שלחן מנה באן אחרו
העורך חלקהו וכו' למקום
הננסין ומקום השלחנות
כי כפי יחזקאל ה"ד:
(ג) ר"ה רובא וכי' ומקום
ח' שלחנות וכי' בשקלים
שהיו נמוכות כי ארבע כה

מוסף רש"י

י"א אמה לצפון וי"א
אמה לדרום. עשר אמות
למנוחה שלו בני כנגד
למנוחה של היכל וי"א אמות
ממדות היכל ולצפון ונגנן
לדרום. נמצא חזיון כנגד
רוחב חללו של היכל ועובי
חללו, שהיכל חללו כ'
אמה ועובי של כל כותל
י' אמות, והכי תנן לה
במסכת מידות (נחמ"ט נ"ו).
כל העורה, בין חזר
ובין אולם ובין היכל ובין
קדשי קדשים וממדות צ"ה.
והריב"ז מואה אמה. עס
בית קדשי קדשים ושש.
וי"א אמה אחורי בית
הכפורת. וכשיי' ישראל
מזיבין בעשרה חזי משפיל
מהם לשם ושש. כדאמרינן
ביומא. י"ד קמ"ח ב"ה.

תוס' ישנים

מונח לצפון קאי ויחזיה
מיוקמא שפיר:

קדשי קדשים ששחיטמן בצפון: **שלמות.** שעליהן מדיחים קדשי
קדשים: **ננסין.** עמודים נמוכין התקועין בקרקע ואונקליות של
צרה קצועין צהן שלחן מולין את הבהמה להפשיט: **והמורה.**
ממאה ושליש וחמש שלה נמנה כאן (ב) ומקום השלחנות של
הולך לפרש שרחבו מפורש בספר יחזקאל (מ) אותו העורך
חלקהו חזיו לדרום בין כבש לכותל וחזיה למקום הננסין: **רובא**
דמונח בדרום קאי. לפי מנין זה שהרי חזי רחוב העורה: **רובא**
ושבעה וחצי וכשתמן מהם מכותל לפנות ננסין שמונה ומן הננסין
לשולחנות ד' הרי י"ב (ג) ומקום ד' שולחנות זו אלל זו אינו פחות
מנ' והו' ח' שלחנות דמתן בשקלים (פ"ו מ"ד) נמוכות ד' גרלאש
ארבע נמצאו ד' זו אלל זו צרוחב הרי ט"ו ומשם לטבעות ארבע
הרי כ' ומקום הטבעות כ"ד הרי מ"ד ומן טבעות ולמונח ח'
הרי י"ב ומקום הננסין י' אמות ומחלה שהוא חזי העורך הגשאר
מהיותר שלא מנה במשנה שהרי מאה ועשר אמות מנה מן הכבש
לצפון נשאר ממה ושליש וחמש של רוחב העורה כ"ה ונתנו
לשלחנות ד' ונשאר כ"א אותן חלוק למקום הננסין חזין וחזין
[השניה] בין כבש לכותל הרי מן המונח לצפון ס"ב ומחלה כשתמן

חמש אמות הלפנות של מונח עליהם הרי חזי רוחב העורה שהוא ס"ו ומחלה נמצא כ"ו אמות מן דרומית של מונח כלין בחזי דרומי
של העורה ונמצא לפינו של מונח כלה לכוף לפינו של חלל הפתח אלל המזוזה אל ממקום המונח ב' אמות של כניסת היסוד והסוכב
נמצא לפון חלל הפתח מגולה למעלה מכניסת הסוכב ב' אמות יעול לראות כהן שבראש הר המשחה דרך אותן ב' אמות את פתח היכל
דרך פתח התחמוץ. ואם תאמר גובה שש אמות שגבה המונח של כניסת הסוכב כוסת את פתח התחמוץ אינו כן שהרי קרקע העורה
לא עלה מקרקע הר הבית אלא י"ג ומחלה ושש של גובה הסוכב הרי משע עשרה ומחלה אחמי פש ליה פלגא דלמחא גבוהה פתח
התחמוץ. אלא לאו ר"ה היא ואיכסי ליה צמעה יתירה שמע מינה. ולבי מגמגם ביה דיש לומר הואיל ולא פירשה המשנה מקום השלחנות
שמה עם מקום הננסין הוא כלול בצומו חלק שאתה חולק כ"ה אמות העודפים צרוחב העורה על מאה ועשר המפורשין נמצא מן
הכבש לכותל דרומי י"ב ומחלה והכבש והמונח ס"ב הרי ע"ד ומחלה לא מהן ב' אמות של כניסת היסוד והסוכב לצפון נשאר ע"ב
ומחלה ולא נתגלה מחלל הפתח מלא החוט שהרי אמנעו של פתח צממע רוחב עורה שהיה לכוף ששים שבע ומחלה הוסיף עליהן
חמש אמות שהיו שבעים וששים ומחלה כללתי כאן חמש אמות של חזי הפתח הלפניו ואני כך שמעתי שמקום השלחנות כלול עם
מקום הננסין. אלל מה ששנינו כאן והמוחר בין כבש לכותל ומקום הננסין פירש לי מורי דקד רבינו יתכן בר יהודה ז"ל שנים עשר
מן העשרים וחמש (י) בין כבש לכותל ושש עשרה למקום הננסין והשלחנות ומתן טעם לדבריו לפי שבין כבש לכותל מקום
פניו וכאן יש לורך חשמים של שלחנות וננסין ונמצא מחלל הפתח מגולה חזי אמה. ולבי מגמגם לפי שהיה לתנא לפרש וכוין
שלא פירש דרך אתה לחלקו לחלצין ואם נצח להרבות כאן ולמעט כאן יכול אתה לגלות הפתח כמה שחפזין או לכסות כמה
שחפזין לפיכך טוב לי כמו שפירשתי (א) (מלומר כן שבשפת חזי רוחב היכל דרומי כלה המונח והוא כנגד חלל הפתח):
אלל